

מסלול יורה יורה

חופה וקידושין

דוגמא • קידושין
אבן העזר סימן כ"ו

סיכום הסוגיות
מהטור והשולחן
ערוך על פי דרישות
הרבנות הראשית

**חוברת
מצגות**

למען ילמדו

1

הלכות חופה קידושין

הכנה למבחן הרבנות הראשית

1

גמרא, ראשונים, שולחן ערוך ואחרונים

למוד

2

קידושין בכסף, שטר וביאה - והגבלות חכמים בעניין

ג' שיטות בגמרא

לכו באביו ורבה והוא נברא ידאקיש
 במומחה דאבא בשקא שלחה רב אחא בר
 א. רב יוסף: הווא לקמיה דרב יוסף כח"ג מאי שלח ליה
 נגדיה כרב ויאמרוהו נבא כמנאאל ידרב
 ימנדי על דמקדש בשוקא ויעל דמקדש
 בביאה ויעל דמקדש בלא שדוכי ויעל
 דמבטול נבא ויעל דמטר מודעא אנבא
 ויעל דמזער שלוחא דרבנן ויעל דחלה
 שמוא עלויה תלתין ומוין ויעל חתא דדיר
 ב. מהוה דדיר אין חליף לא והא חתא חתא
 דחליף אבא רבי תמות ונגדיה רב ששת
 דהוא מרם הות דיימא חתיה מניה
 נהרדעי אמרי בבולחו לא מנדי רב אלא על
 דמקדש בביאה בלא שדוכי ואיכא דאמרי
 ואפלי בשדוכי נמי משום פרוצתא הווא

ב. נהרדעי:
 ג. איכא דאמרי:

קידושין י.ב.

הלכות חופה וקידושין

3

קידושין בכסף, שטר וביאה - והגבלות חכמים בעניין

פסיקת הראשונים

נהרדעי

המקדש אשה בביאה
 דווקא כשהיה ללא
 שידוכין

**וכן פסק
הרא"ש**

רב יוסף

א. המקדש אשה בשוק
 ב. המקדש אשה בביאה
 ג. מקדש אשה ללא שידוכין

**וכן פסק
הרמב"ם**

לוקה!

הלכות חופה וקידושין

4

קידושין בכסף, שטר וביאה - והגבלות חכמים בעניין

הכרעות הפוסקים

הרא"ש

רמ"א

פסק כהרא"ש
 ז"ל ראימי מימי שהכח מי שקידש
 בלא שידוכין

הרמב"ם

השלחן ערוך

כרמב"ם
 שמקדשת ולוקה

הפת"ש מדויק:
 מלקים רק את הבעל

מקדשת

הלכות חופה וקידושין

5

קידושין בכסף, שטר וביאה - והגבלות חכמים בעניין

דרך זנות

לגבי התקדים תחת יוסף: פסקה
 לכו באביו ורבה והוא נברא ידאקיש
 במומחה דאבא בשקא שלחה רב אחא בר
 א. רב יוסף: הווא לקמיה דרב יוסף כח"ג מאי שלח ליה
 נגדיה כרב ויאמרוהו נבא כמנאאל ידרב
 ימנדי על דמקדש בשוקא ויעל דמקדש
 בביאה ויעל דמקדש בלא שדוכי ויעל
 דמבטול נבא ויעל דמטר מודעא אנבא
 ויעל דמזער שלוחא דרבנן ויעל דחלה
 שמוא עלויה תלתין ומוין ויעל חתא דדיר
 ב. מהוה דדיר אין חליף לא והא חתא חתא
 דחליף אבא רבי תמות ונגדיה רב ששת
 דהוא מרם הות דיימא חתיה מניה
 נהרדעי אמרי בבולחו לא מנדי רב אלא על
 דמקדש בביאה בלא שדוכי ואיכא דאמרי
 ואפלי בשדוכי נמי משום פרוצתא הווא

ב. נהרדעי:
 ג. איכא דאמרי:

יבמות סא. א.

הלכות חופה וקידושין

6

קידושין בכסף, שטר וביאה - והגבלות חכמים בעניין

דרך זנות

הטור כתב על פי הרמב"ם:

"הבא על האשה בלא קידושין לשם זנות לוקה
 משום לא תהיה קדשה חוזהי זונה האמורה בתורה"

והרי קייל כחכמים?

לשון זונה שכתב הטור כלשון
 שנקראת בתורה כמו זונה תמר
 כלתך.

אבל האסורה לכהן היא רק כו
 שנבעלה לפסול לה כדעת חכמים

בית יוסף

הלכות חופה וקידושין

7

גדר פילגש ולמי מותרת

דין פילגש

מהדורין כאן

מעשה היה לה מבאן ואיך לא היה לה והכתוב "ויקח דוד עיר פלגשים ונשים בירושלים למלו" שמונת עשר מאי נשים ומאי פלגשים אמר רב יורה אמר רב ישיש בכתובה ובקידושין פלגשים בלא כתובה ובלא קידושין

שיטה ג'	שיטה ב'	שיטה א'
קידושין כתובה ✗	קידושין כתובה ✓	קידושין כתובה ✗
מותרת לכל אדם (ראב"ד ומב"ז) ✓	מותרת לכל אדם (רמב"ם ע"פ מגיד משנה) ✓	אסורה לכל אדם מלבד מלך (רמב"ם ע"פ ר"מ) ✗
ביאת פנויה איסור דרבנן (ח"ט) קדשה זו המופקרת לכל	איסור ביאת פנויה מצוות 'עשה' קדשה זו המופקרת לכל	כל ביאת פנויה אסורה משום לא תהיה קדשה

הלכות חופה וקידושין

10

חופה כתחליף לקידושי כסף (שטר או ביאה)

מחלוקת הראשונים

חלק מהראשונים	רוב הראשונים
חופה מקדשת	חופה לא מקדשת
באשת איש מחמירים מחשש קושיות רבא על רב הונא תורצו	הלכה כסתם משנה הממעטת חופה
	הלכה כרבא מאביי החולק על רב הונא

הלכות חופה וקידושין

8

קידושין בכסף, שטר וביאה - והגבלות חכמים בעניין

כתבו הסור והשריע

ביאה דרך זנות אינה כלום

מתי נקרא זנות?

אם ידוע הרי היא מקדשת	בסתר נקרא זנות
-----------------------	----------------

בית שמואל

הלכות חופה וקידושין

11

חופה כתחליף לקידושי כסף (שטר או ביאה)

פסיקה

נפסק בש"ע:

חופה אינה מקדשת

אך המחמיר יגרש מספק

כתב שער המלך: יש להורות שמקדשת

הלכות חופה וקידושין

9

חופה כתחליף לקידושי כסף (שטר או ביאה)

שיטת רב הונא

קידושין ג.א

אתרוג שזה לאילן לכל דבר ש"מ: מניינא דרישא למעוטי מאי מניינא דסיפא למעוטי מאי מניינא דרישא למעוטי חופה "וילרב הונא דאמר חופה קונה מק"ו למעוטי מאי למעוטי הליפין ס"ד אמינא הואיל "וגמר

הנמרא לא הכריעה האם חופה מקדשת או לא

הלכות חופה וקידושין

12

חופה כתחליף לקידושי כסף (שטר או ביאה)

פסיקה

קידושין נדה בחופה	קידושין אלמנה בחופה
פתחי תשובה אין חשש מקודשת	דגול מרובה - אינה צריכה גט שער המלך - צריכה גט

הלכות חופה וקידושין

13

גדר פילגש ומלי מותרת

הפוסקים

ראשונים וטור

למעשה אסור, שמא תתבייש תטבול

כשיטה ג'

שו"ע

למעשה אסור וכופים לנרשה

אפילו כשיטה ג'

רמ"א

מביא את שיטה ג' ואת שיטה א'

כיש אומרים

הלכות חופה וקידושין

16

נישואין אזרחיים ואנוסים

אחרוני ומנינו

לא צריכה גט

כפי שפסק הרמ"א באנוסים

רוב האחרונים:

יביע אומר
אגרות משה
ציץ אליעזר

לרומז'ובר צריכה גט:

שלא יאמרו אותה איש יוצאת בלא גט

שסא הררה תשובה בביאה

כשחיים כווג הבעלה בדרך אישות

הלכות חופה וקידושין

14

נישואין אזרחיים ואנוסים

נמרא

מתני' ¹⁰המגרש את אשתו ולנה עמו בפונדקו ב"ש אומרים אינה צריכה הימנו גט שני ובה"א יצריכה הימנו גט שני אימתי בזמן שנתגרשה מן הגשואין ומורים בנתגרשה שאין לה גט בה: ¹¹גמ' ¹²אמר רבה בר בר חנה א"ר יוחנן מחלוקת בשראה שנבעלה דב"ש סברי ¹³אין אדם עושה בעילתו בעילת זנות אבל לא ראוה שנבעלה דברי הכל אינה צריכה הימנו גט שני תנן ומורים בנתגרשה

נפסק בש"ע

שה"חזקה"

מדובר רק

באשתו וגרושתו

הלכות חופה וקידושין

17

קידושין בלילה

מתני' הלצה *בלילה חליצתה כשרת ורבי אלעזר מפולג *בשמאל חליצתה פסולה ור' אלעזר מבשר: ¹גמ' לימא בהא קמפלגי דמר סבר *מקשינן ריבים לנגעים ומר סבר לא מקשינן ריבים לנגעים לא דכ"ע לא מקשינן ריבים לנגעים דאי מקשינן אפילו גמר דין בלילה גמי לא והכא בהא קמפלגי מר סבר חליצה בתחלת דין דמיא ומר סבר חליצה כגמר דין דמיא *דבה בר ר'א

בימות קד. א.

משום כך יש שאסרו גם נתינת גט וקידושין בלילה

הלכות חופה וקידושין

15

נישואין אזרחיים ואנוסים

דין אנוסים

ג

שומרים מצוות בצנעה

צריכה גט

בפרט אם טובלת

הח"מ

ב

נישאו כגויים אך חזרו

וחיו כיהודים

לכאורה צריכה

פת"ש

א

זוג שנישא וחיו כגויים

אינה צריכה גט

רמ"א ע"פ שו"ת רוב"ש

הלכות חופה וקידושין

18

קידושין בלילה

¹שני דרכים י'נתן הבקף י'קסו לו אמר קרא י'וצאת ורחה י'מקיש תיה לציאה מה יציאה כשטר אף תיה נמי כשטר י'ואקיש נמי יציאה לרחה מה תיה כספק אף יציאה כספק אמר אב"י יאמרו כסף מביט כסף מביט מנינו יעשה קנינו או רכי שטר נמי אמרו נמי מציא שטר מביט מביט י'קנינו יעשה מנינו מולי דהא י'שטר לחד ומולי דהא י'שטר לחד רבא נמי דאי כספא לחד ודאי כספא לחד מיבעא מרדא חד תיא רבא אמר אב"י י'וכתב לה בכתיבה מתגרשת ואינה מתגרשת כספק ואימא בכתיבה מתגרשת ואינה מתגרשת בכתיבה רחא כתיב וצאת ורחה ממש וכו' ומה ראתה מכתבא קאי בגרושין ממעט גרושין קאי בגרושין וממעט קידושין ולרבי י'ס' תלולי ראב"ק ליה לרבי קרא לרשא ארמיא שאינה מתגרשת כספק מנא ליה אמר טרא ספר

קידושין א. א.

הלכות חופה וקידושין